

Univerzita Karlova v Praze Evangelická teologická fakulta

Oponentský posudek

k bakalářské práci
Jitky Drbohlavové

Trest smrti očima křesťanů

Otázka trestu smrti je důležité a často diskutované téma moderní i postmoderní společnosti. Poté, co osvícenství formulovalo svou koncepci lidských práv, vytvořil se v jím ovlivněné společnosti silný tlak na zrušení trestu smrti. Ale vzhledem k existenci filosofických úvah nad zodpovědností jednotlivce za vlastní činy a nad nutností ochránit společnost před zločinem stále existoval vůči tomuto myšlenkovému proudu i silný protipohyb. Obě tyto koncepce se jak ve filosofickém myšlení, tak v oblasti veřejného mínění střetávají dodnes. I když se zdá, že koncepce vystupující absolutně proti trestu smrti převažuje, v budoucnu jistě strana reprezentující kladný přístup k tomuto trestu posílí v souvislosti s teroristickými útoky a se stále barvitěji medializovanými zprávami o zločinech.

I křesťanství je ve svém přístupu rozděleno a oba tábory čerpají své argumenty z téhož pokladu křesťanské tradice a její interpretace.

Je proto navýsost užitečné, že se autorka rozhodla v této práci zabývat tím, jaký pohled má na tuto problematiku dnešní křesťanská mládež, která bude spoluutvářet veřejné mínění příštích desetiletí.

STRUKTURA

Práce 'Trest smrti očima křesťanů' se skládá ze dvou částí: teoretické a praktické. V teoretické části se autorka chronologicky zabývá přístupem k trestu smrti ve Starém a Novém zákoně, poté pokračuje nástinem dalšího vývoje křesťanského i židovského myšlení v této oblasti. V praktické části zpracovává svou sociologickou sondu do názorů současné křesťanské mládeže.

TEORETICKÁ ČÁST

Teoretická část je podrobně a poctivě zpracovaná. Koncentrace na dějiny židovského myšlení stejně jako křesťanského myšlení však lehce narušuje logiku výstavby. Je pochopitelné, že novozákonnímu exkurzu předchází starozákonní, protože křesťanství by se jen těžko interpretovalo beze svých židovských kořenů.

Práce je však postavena jako pohled na *křesťanský* přístup k danému problému. A zde se již ponovozákonní židovský přístup, ač velice zajímavý, vymyká definovanému rozsahu. Práce dochází až k současnému stavu problému ve Státě Izrael, což nás z oblasti náboženské interpretace odvádí spíše do oblasti politiky a legislativy (post)moderního státu stavícího na euroamerické humanistické tradici. Byla by jistě škoda tyto pasáže týkající se židovství vyjmout, ale v tom případě by autorka musela redefinovat svou práci, ukázat pokračující souvislost mezi židovským a křesťanským přístupem a tu potom doložit až do legislativy Státu Izrael.

PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce chce alespoň na malém vzorku zjistit rozvrstvení názorů na problém trestu smrti v řadách křesťanské mládeže z různých denominací. Autorka, vědoma si úskalí statistických metod, se odvolává na svého konzultanta, který je však uveden také v poděkování, a pokud by měl být dále zmíněn, pak spíše v poznámce, není-li přímo citován.

Autorka srozumitelně vysvětluje svou metodu, volbu věkové skupiny, témata, která chce sledovat, pokrytí křesťanských denominací. Uvědomuje si problémy svázané s faktem, že její vzorek je pouze malý a není vždy reprezentativní. Přesto se však domnívá, a já s ní souhlasím, že i její malý vzorek mladé křesťanské populace může odrážet přibližné rozvrstvení názorů. Nevyčítám jí tedy početní omezení vzorku. Není mi však zcela jasné, jakým způsobem pokrývala různé křesťanské denominace. Z 'velké trojky' českých 'tradičních' církví chybí Československá církev husitská, a ani jedna skupina nepokrývá církev letničního a charizmatického směru, které dnes výrazně ovlivňují křesťanskou teologickou scénu.

Průzkum porovnával názory mezi mládeží spjatou s římskokatolickou církví a církvemi vzešlými z protestantské reformace. Otázka však je, neprochází-li dnes v mnoha oblastech teologický předěl spíše mezi velkými tradičními ('mainstream') církvemi a církvemi evangelikálními, popřípadě letničně-charizmatickými.

CELKOVÉ VYZNĚNÍ PRÁCE

Teoretické shrnutí z první části práce vytváří pro autorku materiál, se kterým poté konfrontuje výsledky svého výzkumu a dochází k reflexi obecného křesťanského přístupu k trestu smrti. Také se pokouší formulovat svůj teologický názor, který se jí postupně vytvářel v průběhu psaní této práce.

Tato část se mi nezdá být dotažena do ucelené teologické reflexe. Teologická argumentace je poněkud nedůsledná. Autorka zde polemizuje s oblíbeným křesťanským argumentem, že trest smrti je nepřijatelný, protože nikdo nemá právo ukončit život druhého člověka – jen Bůh sám. K jeho vyvrácení používá pragmatický argument, že člověk, který připravil jiného člověka o život, sám porušil Boží zákon, a proto jím již nemá právo být chráněn. Na závěr však sama používá argument stejné kategorie – povinností křesťana je přijímat s láskou i zločince, protože i jemu samému bylo odpuštěno. Tento argument by však mohl být popřen stejným způsobem – člověk, který zabije jiného člověka, se tímto činem vymyká z Boží i lidské lásky.

Právě v této závěrečné části práce, která shrnuje výzkum i osobní přístup autorky, by se možná dal využít její exkurz do židovského myšlení. Autorka jej zřejmě zpracovala, protože ji převažující židovský přístup k trestu smrti oslovuje. Je tedy škoda, že jej nevyužila ve své vlastní teologické argumentaci, která by se tak prohloubila a urovnala.

FORMÁLNÍ ZPRACOVÁNÍ

Práce obsahuje všechny formální náležitosti, hojně a správně využívá poznámkový aparát. Exkurz o trestu smrti ve světě, který by byl v hlavním textu poněkud rušivý, je správně odsunut až za hlavní text, domnívám se však, že by měl být až v přílohách za německým resumé a literaturou. Naopak graf znázorňující podporu trestu smrti u konkrétních zločínů, podle mého názoru nejzajímavější materiál výzkumu, na který se autorka také ve své interpretaci výzkumu odvolává, skončil až jako poslední příloha na samém konci práce. Příjemné je, že jeden vyplněný dotazník výzkumu, přidaný k práci také jako příloha, uvádí čtenáře do atmosféry výzkumu.

Literatura využitá pro práci je k tématu a autorka s ní skutečně pracuje. Chtěla bych jen připomenout, že je poněkud sporné používat jako prameny deník Metro (i když snad ano, pokud přímo cituje ČTK) a internetovou encyklopedii Wikipedii, zdroj velmi sympatický, ale současně velmi zranitelný otevřeným způsobem vytváření svých hesel.

JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ

Práce je velmi zodpovědně zpracovaná a sleduje logickou strukturu. Unesla by však další jazykové korektury – ty by napravily jak drobné gramatické i syntaktické nesrovnalosti, tak občasné lexikální a stylistické problémy, které působí pro čtenáře rušivě.

OTÁZKY

- 1) Snažila jsem se vystopovat jednotný systém v řazení literatury. Nezdá se být abecední. Jaká je tedy jeho logika?
- 2) Jakým způsobem jste volila církevní denominace zahrnuté ve výzkumu? (Váš výběr poněkud vyvolává pocit nahodilosti a neúplnosti.)
- 3) Proč se v práci na téma *Trest smrti očima křesťanů* zabýváte ponovozákonním vývojem židovského myšlení?
- 4) Myslíte si, že když se někdo zpronevěří Božímu zákonu, dává nám to právo jej z Božího zákona vyjmout na základě argumentace „když mohou oni, my můžeme taky“? (Viz Vaše citace s. 39: „Argument, že člověk život nestvořil, tak by neměl rozhodovat ani o jeho konci, považuji osobně za neudržitelný, protože vrahové, kteří jsou nejspornější skupinou zločinců v otázce trestání smrtí, se svým činem postavili proti této zásadě a porušili Boží zákon.“)

NÁVRH HODNOCENÍ PRÁCE

C

V Praze 25. srpna 2006

Vlasta Lišková